

La identitat turmentada

L'any 1992, vaig cobrir com a periodista per al diari *Avui* la passejada per territoris hispànics de la flama olímpica abans de començar els Jocs de Barcelona. En concret, la vaig anar a buscar a Sevilla i la vaig anar seguint fins a l'arribada a Barcelona per tota la costa Mediterrània. En feia una crònica diària, perquè la torxa olímpica dormia cada nit en una ciutat diferent, que li feia, cap al tard, una festa de benvinguda. Aquesta festa, oficial però amb participació popular, tenia un fort contingut simbòlic amb banderes i discursos, i de vegades amb crits de la gent. Si algú busca les cròniques d'aquell periple, s'adonarà que s'hi distingeixen tres models d'acollida popular de la flama. El d'Espanya, el de Catalunya..., i el de la ciutat de València.

M'explicaré. El pas de la flama per Andalusia o Múrcia va ser festiu; era una cosa una mica aliena, ben rebuda, sense grans escarafalls, amb uns discursos que recordaven que aquells també havien de ser els Jocs Olímpics d'Espanya, però sense cap mena de tensió. L'arribada de la flama a Catalunya tenia un marcat to reivindicatiu i també festiu amb una exhibició abundant de banderes catalanes, però també sense tensió. L'únic lloc on va haver-hi tensió, gent que xiulava la flama i que la rebia d'una manera agra i fins i tot hostil, va ser a la ciutat de València. Era gent que cridava consignes contra els catalans, més en castellà que no pas en valencià, tot i que duïen banderes quadribarrades amb la franja blava. A la ciutat de València. Per a entendre'ns, a Alacant tot era molt semblant a Múrcia. A Castelló, molt semblant a Catalunya.

He recordat aquestes impressions tan poc científiques i tan concretes quan aquest estiu he fet, de vacances, pràcticament la mateixa ruta, uns dies més o menys caracteritzats pel debat sobre el sobiranisme català. I les impressions han coincidit una mica amb les de fa vint-i-un anys. Fora de Catalunya, hi ha una enorme perplexitat, incomprensió i fins i tot hostilitat pel procés català. Però em va semblar que a Andalusia, posem

Vicenç
Villatoro

Escriptor

per cas, es vivia amb un espanyolisme desacomplexat i, diguem-ne, feliç de *hooligans* de la *roja*, com qui no entén que algú no vulgui ser una cosa tan fantàstica. A València, sobretot a la ciutat, m'ha semblat tornar-hi a trobar aquella mena d'agror diferencial, aquell punt de crispació afegida, una vivència de l'espanyolitat de l'espanyolisme militant més turmentada i tensa que no pas tranquil·la i feliç. Per a entendre'ns, l'espanyolisme valencià no m'ha semblat igual que l'espanyolisme andalús. M'ha semblat més tens, més de batalla, més radical i extremista, més turmentat.

La flama dels Jocs Olímpics del 92 en passar per Màlaga.

Fa anys, un intel·lectual mexicà em deia que la del seu país és una identitat turmentada. Unes senyores i uns senyors amb cognoms perfectament biscaïns i amb uns trets facials ben europeus es reivindiquen hereus dels asteques i dipositaris d'una identitat indígena. Uns personatges que no han de gratar més de dues generacions per a trobar un avantpassat espanyol són furibundament contraris a l'herència espanyola. Hi ha una tensió entre el que són, el que diuen que són, el que volen ser, que porta a una identitat turmentada i més agra que no pas la d'uns altres països del continent. És allò tan conegut: un mexicanista abrandat de cognoms biscaïns o castellans acusa indignat un visitant de la península. "Els seus avantpassats ens van envair violentament." L'altre li respon: "No, els meus avantpassats es van quedar a la península; els seus són els qui van envair Mèxic i s'hi van quedar!". L'expressió *identitat turmentada* em va semblar interessant. La radicalitat en el refús, l'agror en la confrontació, de qui sap que té sota els peus una realitat més complexa que no pas la que vol acceptar.

València ciutat genera i pot generar, a partir d'aquest espanyolisme turmentat, algunes de les expressions més pintoresques, més radicals i menys democràtiques del nacionalisme espanyol. Més que no pas Andalusia o Castella, segons com. Diferents de la de l'espanyolisme a Catalunya: la paradoxa fantàstica que el partit espanyolista de Catalunya, Ciutadans, sigui un partit d'estricta obediència catalana. Diferents també de les de Madrid, que és tota una altra cosa: no solament això, sinó també la seu d'una elit política, funcional i empresarial acampada en l'estat. València, sobretot la ciutat de València, ha generat un espanyolisme turmentat a partir d'una identitat complexa. L'únic lloc on van xiular la flama dels Jocs Olímpics de Barcelona fa vint-i-un anys. Ni a Sevilla ni a Múrcia ni a Alacant. Però també el primer lloc on la van començar a rebre com una cosa pròpia, com a Castelló, a Tortosa, a Tarragona o a Barcelona.

“La ciutat de València, on s’ha generat un espanyolisme turmentat, va ser l’únic lloc on van xiular la flama dels Jocs Olímpics de Barcelona”